

V sodelovanju s projektom Evropske komisije BE.PRA.S.A., ULSS 20 iz Verone in Italijanskega nacionalnega inštituta za zdravje

Posvetovalna konferenca: Poškodbe na smučiščih – globalni izziv

TORINSKA LISTINA O VARNOSTI NA SMUČIŠČIH

Torino, Italija

5. februar 2006

Pričujoča **‘Torinska listina o varnosti na smučiščih’** je končni izdelek posvetovalne konference **‘Poškodbe na smučiščih – globalni izziv’**, ki se je odvijala 5. februarja 2006 v sklopu zimskih olimpijskih iger.

Torinsko listino je pripravil odbor strokovnjakov iz različnih držav v sodelovanju s TOROC, BE.PRA.S.A. projektom (projekt sofinanciran s strani Evropske komisije in ULSS 20, Verona) in Italijanskim nacionalnim inštitutom za zdravje.

Namen Torinske listine ni določanje novih zakonskih pravil. V listini so združene obstoječe osnovne pravice in načela, ki so tako bolj dostopne in prepoznavne za prebivalce in ustanove.

Slovenski prevod:

Sonja Tomšič, dr. med.

As. mag. Mateja Rok Simon, dr. med., spec. soc. med.

UVOD

Izhodišča, ki so jih izpostavili sodelujoči na posvetovalni konferenci:

O športu na splošno:

- Zavedanje o pozitivnem vplivu športa in fizične aktivnosti na zdravje in dobro počutje;
- Prepričanje, da je možno hkrati promovirati športne aktivnosti in zmanjšati športne poškodbe;
- Prepričanje, da skrb za varnost prispeva k promociji športa, saj zmanjšuje zaskrbljenost glede možnih škodljivih učinkov na zdravje ljudi;
- Vključevanje preprečevanja poškodb v vse vrste športnih aktivnosti je osnova za povečanje prispevka športa k zdravju ljudi;
- Pravica do življenja vključuje pravico do življenja v polnem zdravju in varnosti v skladu s trenutnim znanjem in tehnologijo;
- Nezgode in poškodbe so prepoznane kot velik zdravstveni problem na svetovni ravni. Poškodbe povzročajo velike finančne obremenitve zdravstvenega in socialnega sistema, celotne ekonomije ter so socialno breme za celotno družbo.

O smučarskih aktivnostih:

- Zavedanje, da so bili v zadnjih desetletjih narejeni veliki koraki pri vlaganju v varnost na smučiščih, saj je skupen cilj, da smučanje postane varen šport;
- Prepričanje, da je možno povečati varnost na smučiščih z izvajanjem že obstoječih učinkovitih ukrepov in z razvojem novih ukrepov za varnost na smučiščih;
- Prepoznavanje in širjenje ukrepov dobre prakse za preprečevanje poškodb na smučiščih je ključno za doseg cilja izboljšane varnosti;
- Na varnost na smučišču ne vpliva le obnašanje posameznikov, ki se na smučišču športno udeležujejo, izrednega pomena je tudi varnost okolja, proizvodov in storitev na smučišču;
- Zavedanje, da bo za učinkovito preprečevanje poškodb na smučišču potrebna vztrajnost, sodelovanje med vsemi ključnimi sektorji in deležniki, prav tako je izredno pomembno sodelovanje in koordinacija aktivnosti med lokalnimi, regionalnimi in mednarodnimi strokovnjaki;
- Potrditev, da je potrebno razviti skupno vizijo in izvajati splošno priznane ukrepe, ki zajemajo vse vidike varnosti na smučiščih;

Oblikovani so bili naslednji sklepi:

Sklep 1: *Cilji listine*

Cilj pobude je postaviti temelje za oblikovanje skupne celostne vizije in uvajanje splošno priznanih pravil ter njihov prihodnji razvoj za vse pomembne vidike varnosti na smučiščih z namenom zmanjšanja bremena poškodb in promocijo športnih aktivnosti in njihovih pozitivnih učinkov na zdravje ljudi tudi preko promocije varnosti. S skupnim programom oblikovati pobude za učinkovito preprečevanje poškodb na smučiščih.

Sklep 2: *Odgovornost*

Za varnost na smučišču so odgovorni tako posamezniki, ki uporabljajo smučišče, kot tudi politika z zakonodajo na vseh ravneh, gospodarstvo in neprofitne organizacije, ki so povezani s smučanjem (npr. žičničarji, smučarske šole, prodajalci in izposojevalci smučarske opreme, turistični delavci, proizvajalci in prodajalci športne opreme, marketing, športna združenja, mediji, zavarovalnice...), organizacije, ki skrbijo za promocijo zdravja in varnosti ter ostali, ki so povezani s smučanjem.

Sklep 3: *Enakost*

Pri dostopnosti do smučanja in drugih zimskih športov ter do varnostnih ukrepov povezanih s temi aktivnosti je potrebno zagotoviti enakost ne glede na spol, starost, raso, barvo, jezik, vero, politična in druga prepričanja, nacionalni in socialni status.

Sklep 4: *Ranljive skupine*

Posebna skrb bo namenjena ranljivim skupinam. Če bo potrebno, bodo izvedene dodatne aktivnosti, ki bodo omogočala varne smučarske aktivnosti ranljivim skupinam in ljudem s posebnimi potrebami in omejitvami.

Sklep 5: *Otroci*

Posebno skrb je potrebno posvetiti varnosti otrok na smučiščih, saj otroci začnejo smučati že, ko se še ne zavedajo popolnoma nevarnosti svojega početja in lastnih omejitev. Pri tem so otrokom v posebno pomoč predvsem družine, izobraževalne ustanove in profesionalno osebje. O obnašanju in pravilih na smučišču je potrebno otroke poučevati v času smučarskih aktivnosti. To bo pomembno prispevalo k izboljšanju odnosa otrok do aktivnosti v gorah in pozitivno vplivalo na njihovo telesno in duševno zdravje.

Sklep 6: *Področja aktivnosti*

Za doseganje visoke ravni varnosti so potrebne smernice in standardi na naslednjih področjih:

Informacije in izobraževanje

Oprema in storitve povezane z opremo

Infrastruktura in storitve povezane z infrastrukturo

Sklep 7: *Posredovanje informacij*

Vsi sektorji omenjeni v sklepu 2 so dolžni prispevati k temu, da so njihove stranke, prebivalci, člani, gosti in bralci dobro obveščeni in osveščeni glede varnosti. Odgovornost za informiranje ni funkcija le enega samega sektorja. Posredovane informacije morajo biti primerne glede na posamezno situacijo, njihova učinkovitost pa nadzorovana.

Sklep 8 *Pravica do varnosti*

Vsak posameznik ima pravico do varnosti pred nevarnimi storitvami, nevarnimi napravami ali materiali in nepravilnim obnašanjem drugih udeležencev na smučišču. Prav tako ima vsak pravico do dostopa do materialov, storitev, naprav, znanja in zdravstvene obravnave, ki ustrezajo visokim standardom varnosti.

Sklep 9: *Pravica do informacij in izobraževanja*

Vsak posameznik ima pravico do dostopa do informacij o tveganjih in dosegljivih preventivnih ukrepih, uporabljenih varnostnih ukrepih, dosegljivih storitvah, materialu in napravah, zahtevah in prepovedih, pravilih obnašanja in drugih vrstah informacij, npr. urgentne telefonske številke, ki bi lahko prispevale k zmanjšanju tveganja za poškodbo in izboljšanju nudenja ustrezne oskrbe v primeru poškodbe. Informacije morajo biti točne, razumljive, pozitivno naravnane, spodbudne in uporabne.

Sklep 10: *Pravica izbire*

Vsak posameznik mora imeti pravico do izbire med različnimi kakovostnimi izdelki in storitvami, ki zadoščajo varnostnim standardom, in da lahko izbere priznane primere dobre prakse glede na dane okoljske, fizične, socialne, kulturne, pravne, ekonomske in tehnološke pogoje.

Sklep 11: *Odgovornost posameznikov*

Dolžnost ponudnikov športnih storitev je, da zagotovijo posameznikom potrebne informacije o varnosti in pravilih. Vsi udeleženci so dolžni spoštovati pravila obnašanja za zmanjšanje možnosti nezgod. Poznati in upoštevati je potrebno mednarodna pravila obnašanja za varnost na smučišču (npr. FIS pravila).

Sklep 12: *Odgovornost vlade*

V zagotavljanje varnosti na smučiščih je vključeno mnogo sektorjev. Vlade so odgovorne za razvoj, uporabo, upoštevanje in ocenjevanje krovne zakonodaje in različnih programov. Krovna zakonodaja in programi morajo pokrivati vsa področja navedena v sklepu 6 (podporna okolja, varne storitve in produkti, nenehno izobraževanje in informiranje). Za usmerjanje politike in programov na tem področju mora biti zadolžen eden od sektorjev (npr. zdravstveni, športni, gospodarski, prometni).

Sklep 13: *Razvoj znanja*

Vse odločitve v zvezi z ukrepi za preprečevanje poškodb morajo temeljiti na dokazih. Zanesljivo in celostno rutinsko spremljanje poškodb v skladu z mednarodnimi smernicami je ključno za opredelitev velikosti problema, prepoznavanje dejavnikov tveganja in spremljanje učinkovitosti interventnih ukrepov. Za izmenjevanje znanja in izkušenj o dobri praksi, je potrebno organizirati informacijski sistem in sodelovanje. Pooblaščen inštitucije morajo zadostiti potrebam po raziskavah, nasvetih strokovnjakov, zagovarjanju stališč in širjenju informacij, kar je ključnega pomena pri zagotavljanju pravilnega razumevanja problema na vseh nivojih.

Sklep 14: *Krepitev usposobljenosti kadrov*

Za izboljšanje varnosti je potrebna krepitev usposobljenosti kadra in njihovega znanja. Člani vseh vpletenih sektorjev morajo biti primerno informirani, poučeni in motivirani, da bodo lahko izpolnjevali svoje obveznosti. Sodobni pogledi na krepitev usposobljenosti kadra se ne omejujejo zgolj na učenje in vključujejo: možnost vplivanja na spremembe, izboljševanje usklajevanja in komunikacije, zagotavljanje vzajemne uporabnosti zbranih informacij in podatkov, kot jih zahteva širok in celosten pogled na razvoj usposobljenosti.

Sklep 15: *Sodelovanje med partnerji*

Do uspehov na področju preprečevanja poškodb ne more priti brez sodelovanja raziskovalcev, zdravnikov, drugih poklicev in politikov. Pomembno je vzdrževanje in pospeševanje stalnega sodelovanja in partnerstva med deležniki iz javnega in zasebnega sektorja, saj je izboljšanje varnosti na smučiščih v korist obema sektorjema.

Sklep 16: *Lokalno, državno in mednarodno sodelovanje*

Za zagotavljanje učinkovite izmenjave znanj in primerov dobre prakse je potrebno ustvariti stabilno mednarodno mrežo partnerjev. Zaželen je tudi mednarodni proces primerjave dobrih praks, da bi izboljšali standarde obstoječih dobrih praks. Mednarodna mreža bo učinkovitejša, če bo osnovana na trdnih lokalnih in državnih mrežah v vsaki državi.

Sklep 17: *Dobra praksa*

Uporaba dokazano učinkovitih ukrepov je ključnega pomena. S stalnim spremljanjem, ocenjevanjem le-teh in izmenjavo izkušenj, bodo ti ukrepi postali skupni primeri dobre prakse. Koncept in prepoznavanje primerov dobre prakse je tesno povezano s socialnim, ekonomskim in tehnološkim razvojem, kar pomeni, da kar velja za dobro prakso danes ni nujno, da bo veljalo tudi jutri.

Sklep 18: *Usklajevanje zakonodaje*

Potrebno je podpirati aktivnosti za usklajevanje zakonodaje na področju varnosti na smučiščih v različnih državah. Usklajena zakonodaja bo osnova za učinkovit in uspešen sistem izmenjave informacij o dobrih praksah, vendar bo ta proces uspešen le pod pogojem, da se upoštevajo precejšnje razlike med državami v ekonomskih, socialnih, kulturnih in okoljskih pogojih.

NAVODILA ZA URESNIČEVANJE TORINSKE LISTINE

Sodelujoči na posvetovalni konferenci, so zadolžili projekt BE.PRA.S.A. in Evropsko združenje za preprečevanje poškodb (EuroSafe), da listino posreduje glavnim državnim in mednarodnim partnerjem s področij, opredeljenih v sklepu 2, v razmislek.

Torinska listina je predložena v odobritev civilni družbi, lokalnim, državnim in mednarodnim inštitucijam in vsem ostalim, ki lahko prispevajo k uresničevanju teh pravic.

Torinska listina bo predložena v potrditev, privzem in/ali komentiranje. Zaželeno je, da ključni deležniki podprejo njeno uresničevanje. BEPRASA bo poročala o napredku udeležencem I. Evropske konference o preprečevanju poškodb junija 2006.

SLOVARČEK

Smučanje

Zaradi lažje uporabe se v tekstu pojavlja le izraz smučanje, ki se vedno nanaša tako na smučanje kot tudi na deskanje na snegu.

Ta listina obravnava smučanje in deskanje na snegu na za to pripravljenih ali označenih terenih. Namenjena je rekreativnim smučarjem, ki uporabljajo turistične objekte in storitve. Torinska listina se ne ukvarja s tekmovalnim športom, prav tako ne vključuje aktivnosti izven smučišč kot so turno smučanje, smučanje iz helikopterja, kjer so tvegano obnašanje in varnostni ukrepi primarno odgovornost posameznika. Listina tudi ne daje navodil o oceni tveganja posameznih mehanskih sistemov ali naravnih nevarnosti kot so snežni plazovi.

Preprečevanje smučarskih poškodb

Preprečevanje smučarskih poškodb je rezultat kompleksnega procesa vzpostavitve varnejšega okolja na smučiščih, kjer je človek v stalni interakciji s svojim fizičnim, socialnim, kulturnim, tehnološkim, političnim, ekonomskim in organizacijskim okoljem, da bi se zmanjšalo tveganje za nastanek poškodb.

Varnost

Varnost je stanje, kjer so pogoji in nevarnosti za fizično, psihično ali materialno škodo kontrolirani, da bi ohranili zdravje in dobro počutje posameznika. Varnost, kot je mišljena v tej listini, je stanje z zelo nizkim tveganjem za poškodbo, ki ga lahko dosežemo z uporabo dostopnih, cenovno dosegljivih, sprejemljivih in učinkovitih ukrepov.

Varen proizvod

Kot varen proizvod je mišljen kateri koli proizvod, ki ob normalni in predvideni uporabi, vključno s časom uporabe, servisiranjem, nameščanjem in vzdrževanjem, ne predstavlja nevarnosti za uporabnika, ali le minimalno nevarnost, ki je sprejemljiva in zanemarljiva v primerjavi z velikim zaščitnim učinkom za varnost in zdravje ljudi.

Naslednji posamezniki so sodelovali pri pripravi Torinske listine in so jo osebno potrdili:

USTANOVA

- Institute of Public Health of the Republic of Slovenia (Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije) (Slovenija)
- FISU (International Federation of Winter Sports) – Communications and Public Relations (Italija)
- ULSS 20 Verona, (Italija)
- European Commission – Directorate General Health and Consumer Protection
- 118 Health Emergency Service Piemonte, (Italija)
- Val d'Aosta Region
- Swiss Council for Accident Prevention (Švica)
- 118 Health Emergency Service Province of Verona (Italija)
- Italian Association of Skiing Resorts Managing Directors (Italija)
- BE.PRA.S.A. – ULSS 20 Verona (Italija)
- ASA CTO-CRF-ICORMA Turin (Italija)
- ENSA Ecole Nationale de Ski et d'Alpinism (Francija)
- CORIS Italy (Italija)
- 118 Health Emergency Service Piemonte (Italija)
- National Institute of Health (Italija)
- Kuratorium für Schutz und Sicherheit - Institute Sicher Leben (Avstrija)
- RAM Company (ZDA)
- Chief Medical Officer TOROC
- CORIS Suisse (Švica)
- ULSS 20 Verona, (Italija)
- Coris International Insurance (Italija)
- National Institute of Health (Italija)
- CORIS Italy (Italija)
- Carabinieri – Alpine Training Centre (Italija)
- BE.PRA.S.A. – ULSS 20 Verona, (Italija)
- Italian State Police – Mountain Patrol and Rescue Service (Italija)
- Italian Mountain Foundation (Italija)
- CNSAS - National Alpine and Speleological Rescue Corps (Italija)

IME

Albreht Tit
Baldessari Claudio
Bebber Chiara
Billaux Cecile
Bono Danilo
Brait Ulisse
Buhmann Brigitte
Cipolotti Giovanni
del Bo Aldo
Detogni Claudio
Enrichens Francesco
Fleury Bruno
Fossati Matteo
Ghiselli Gianluca
Giustini Marco
Kisser Rupert
Mason John
Massazza Giuseppe
Mauron Daniel
Pagani Gianmarco
Pascasio Gianfranco
Pitidis Alessio
Stranges Lello
Tarfusser Peter Paul
Touchet Robin
Volpe Giuseppe
Zani Lino
Zani Valerio

Naslednji posamezniki so sodelovali pri pripravi Torinske listine kot opazovalci:

USTANOVA

- Ski Engadin (Švica)
- IUAV University of Venice (Italija)
Research Centre for Mountain Safety and Culture
FESI (European Federation Sport Articles Industries)
- F.I.A.N.E.T. (Fédération Internationale des Associations Nationales
d'Exploitants de Transports à câbles de voyageurs)
- SKUS – Swiss Commission for the Prevention of Winter Sports
Accidents (Švica)
- IUAV University of Venice (Italija)
Research Centre for Mountain Safety and Culture
FESI (European Federation Sport Articles Industries)

IME

Bogner Dieter
Chiapponi Medardo

Lazzari Sandro

Mathys Heinz Walter

Mazzonetto Gianni

Zunanji sodelujoči:

USTANOVA

- European Child Safety Alliance, EuroSafe (Nizozemska)

IME

Vincenten Joanne

Dr. Giuseppe Massazza
Chief Medical Officer
TORINO 2006

Dr. Alessio Pitidis
*Italian National Institute
of Health*

Dr. Claudio Detogni
*ULSS 20 Verona
Project Leader
BE.PRA.S.A.*

Torino, 5. februar 2006

Besedilo ni lektorirano.